

Znanstveni uvodnik

Stanje znanstveno-stručnog izdavaštva u području brodogradnje u Hrvatskoj

Pokušaji objektivnog vrjednovanja znanstvenog rada pojedinaca, fakulteta, sveučilišta i instituta, ali i znanstvenih časopisa i skupova, zasnivaju se na *aritmetici znanosti* - koliko je znanstvenih radova (izvornih, preglednih i prethodnih priopćenja) objavljeno (produktivnost) i kolika je citiranost tih radova (korisnost), te koliki je utjecaj (*impact-factor*) u međunarodno relevantnim znanstvenim krugovima. Provođenje *aritmetike znanosti* ostvaruje se putem relevantnih sekundarnih izvora informacija – bibliografskih baza podataka koje ne ulaze u bit znanstvene vrijednosti objavljenih znanstvenih radova nego se oslanjaju na valjani recenzentski postupak časopisa i zbornika skupova koji su svojom kakvoćom od ranije zaslužili mjesto u bibliografskim bazama. Naravno da se na kraju ipak nametnu bitna znanstvena dostignuća koja ne podliježu pravilima rutinskog vrjednovanja na osnovi prebrojavanja. Međutim, čak i ovi pojednostavljeni modeli posrednoga kvantitativnog vrjednovanja znanstvenog rada imaju nesagledive posljedice na izdavačku djelatnost časopisa i na usmjerenje istraživačkih i publicističkih napora znanstvenika - autora.

Nezanemarivi su potreba časopisa za što većim brojem vrsnih znanstvenih radova radi osiguranja međunarodne relevantnosti i interes autora da im se radovi odgovarajuće vrjednuju u njihovom znanstvenom napredovanju. Autori su prinuđeni birati znanstvene časopise i skupove u kojima će objavljivati svoje radove ne samo prema njihovoj pristupačnosti nego i po tome koliko im pridonose znanstvenom priznanju u okvirima prihvaćene *aritmetike znanosti*. Valja napomenuti da se kriteriji znanstvenog rada kod nas povremeno prevrjednuju prema mogućnostima i očekivanjima od znanstveno-istraživačke djelatnosti prema odlukama Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske.

Prema prijedlogu Područnog vijeća za tehničke znanosti Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, znanstvena se djelatnost vrjednuje prema mjestima objavljivanja radova na klase A, B, C i D:

- a. Kategorija A – Radovi objavljeni u časopisima citiranim u *Current Contents (CC)* i *Science Citation Index (SCI)*
- b. Kategorija B - Radovi objavljeni u časopisima citiranim u ostalim važnim bibliografskim bazama
- c. Časopisi publicirani u zbornicima kongresa – kriterij C/D

Klasa A multidisciplinarna je bibliografska baza *Institute for Scientific Information (ISI)* za praćenje znanstvenog izdavaštva putem najrelevantnije baze podataka *Current Contents Connect (CC)* i *Science Citation Index (SCI)* predviđena za izvorne znanstvene radove, dok su klase B, C i D predviđene za primijenjene znanstvene radove u određenim granama ili područjima znanosti. Premda se na prvi pogled čini kako je riječ o klasama kakvoće, zapravo je riječ jednostavno samo o razlikovnim klasama po namjeni i ciljevima. Svejedno se publiciranje izvornih znanstvenih radova u časopisima klase A posebno vrjednuje i zahtjeva se od djelatnih znanstvenika da određeni broj svojih radova objave upravo u klasi A koliko god se to koji put činilo neprikladnim za tehničke znanosti gdje su primijenjeni i primjenjivi radovi objavljuvani u časopisima klase B, C i D od većeg interesa.

Časopis se *Brodogradnja* po svom profilu dosad i nije usmjeravao isključivo na klasu A, ali se zato obilno uklopio u klasu B (**BMT Abstracts (British maritime Technology), Engineering Village 2 (Compendex), Marine Technology abstracts, Mechanical Engineering Abstracts, Fluidex, World Translation Index**) i trenutačno u postupak vrjednovanja baze **EBSCO**. U tom je smislu znanstveni dio časopisa "Brodogradnja" bio predviđen ne samo kao izvor najnovijih spoznaja domaćim stručnjacima nego i kao "izlog" znanstvenog i stručnog potencijala naše brodograđevne zajednice koju čine brodogradilišta, fakulteti, instituti, registri i ostali subjekti interesno vezani za brodogradnju, a otvoren je i prema međunarodnoj znanstvenoj zajednici.

U proteklih 10 godina izlaženja u časopisu *Brodogradnja* je osim 62 objavljena stručna rada, recenzirano i objavljeno ukupno 67 znanstvenih radova od čega 46 izvornih znanstvenih radova, 10 preglednih radova i 11 prethodnih priopćenja. Od toga je oko 90 posto objavljeno na engleskom jeziku, a 10 posto na hrvatskom.

U pisanju radova sudjelovalo je 130 autora; domaći autori prevladavaju sa 75 posto priloga dok je međunarodni udio stranih autora preostalih 25 posto. U recenzentskom je postupku sudjelovalo 70 recenzenata, 65 posto iz Hrvatske i 35 posto iz inozemstva.

U prosjeku, stope od oko 6 stručnih radova i 7 znanstvenih radova godišnje predstavljaju na neki način stručni i znanstveni kapacitet brodograđevne zajednice usmjeren prema časopisu *Brodogradnja*.

Ukupni je znanstveni potencijal međunarodnog značaja u našoj brodogradnji ocijenjen uvidom u relevantne biblio-

grafske baze podataka svrstane u klasu A. Pretraživanjem ISI Web of Science baze znanstvenih podataka došlo se do toga da je u proteklih 15 godina oko 30 domaćih autora na neki način uklapljenih u brodograđevnu djelatnost referirano oko 50 puta s oko 30 objavljenih radova (neki su radovi više autora).

Na osnovi ovoga pregleda proizlazi da je predvidivi međunarodno prihvatljivi znanstveni potencijal naše relativno male brodograđevno-znanstvene zajednice oko 2 međunarodno vrjednovana znanstvena rada godišnje. Iz ove kratke analize može se još i zaključiti da domaći znanstveni potencijal međunarodnog značaja ne bi bio dostatan za pokrivanje samo znanstvenog dijela časopisa *Brodogradnja* od oko 8 radova godišnje (2 rada po broju), čak i pod uvjetom da se cijela znanstveno-izdavačka djelatnost domaćih autora ostvaruje putem časopisa *Brodogradnja*.

Međunarodno vrjednovani znanstveni prilozi brojem i kakvoćom znatno pridonose ugledu zajednica koje ih ostvaruju. Zbog toga je i u održavanju međunarodnog ugleda brodogradnje važno podržavati znanstveno-istraživačku i znanstveno-publicističku djelatnost, kako pojedinih znanstvenika-autora tako i znanstvenih časopisa.

U cilju bolje međunarodne prepoznatljivosti časopis *Brodogradnja* podnio je prijavu za uvrštavanjem u ISI bibliografske baze podataka, u prvo vrijeme Current Contents (CC), sa željom da se priključi klasi A prema odredbama Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Ovim se pokušajem želi časopisu priskrbiti veća važnost, domaćim autorima mogućnost objavljivanja vlastitih znanstvenih dostignuća međunarodnog značaja, a hrvatskoj brodogradnji i znanosti u cijelosti veći ugled u svijetu. Da bi se to ostvarilo potrebno je u sljedećem razdoblju od barem dvije godine, koliko je predviđeno vrijeme praćenja i vrjednovanja prijavljenoga časopisa od strane ISI-a, objavljivati što više i što vrsnijih znanstvenih radova domaćih i stranih autora. Trenutačno ISI prati 16 000 časopisa i 2000 knjiga, a godišnje se vrjednuje oko 2000 novoprijavljenih časopisa. Ovaj je uvodnik uvršten u želji da potakne znanstvenike autore da svojim priložima i radovima svojih kolega iz zemlje i inozemstva obogate znanstveno-izdavačku djelatnost časopisa "Brodogradnja".

Prof.dr.sc. Kalman Žiha,
znanstveni urednik
